

Общински съвет гр. Главиница, област Силистра

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ

ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

В ОБЩИНА ГЛАВИНИЦА

(2017 – 2018)

АПРИЛ 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение.....	4
1.1. Нормативни основания.....	4
1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в светлината на Закона за предучилищното и училищното образование.....	4
2. Анализ на състоянието и готовността на общината и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие.....	5
2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016 – 2017 г.....	6
2.2. Други институции и доставчици на социални услуги в община Главиница....	6
2.3. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности.....	8
2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти.....	10
2.5. Материални условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности.....	10
2.6. Кариерно ориентиране на учениците.....	10
2.7. Работа с деца с изявени дарби.....	11
2.8. Напускане на образователната система. Деца в рисък.....	11
3. Предизвикателства.....	12
4. Стратегически и оперативни цели.....	12
4.1. Стратегическа цел.....	12
4.2. Оперативни цели.....	12
4.2.1. Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.....	13
4.2.2. Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.....	13
4.2.3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.....	13
4.2.4. Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.....	13
4.2.5. Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика	13
4.2.6. Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.....	13
5. Основни мерки за постигане на целите.....	13
5.1. Мерки по оперативна цел 1.....	13
5.2. Мерки по оперативна цел 2.....	18
5.3. Мерки по оперативна цел 3.....	20
5.4. Мерки по оперативна цел 4.....	20
5.5. Мерки по оперативна цел 5.....	22
5.6. Мерки по оперативна цел	
6	24
6. Координиране на изпълнението на стратегията.....	24

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ДГ	Детска градина
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЗБППМН	Закон за борба срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МКБППМН	Местна комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерски съвет
НЕИСПУО	Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование
НУ	Начално училище
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ОУ	Основно училище
ОЦИД	Общински център за извънучилищни дейности
ПЛР	Подкрепа за личностно развитие
РЕПЛР	Регионален екип за подкрепа за личностно развитие
РУО	Регионално управление на образованието
РЦППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
СОП	Специални образователни потребности
СПИ	Социално-педагогически интернат
СУ	Средно училище
ЦДГ	Целодневна детска градина
ЦОП	Центрър за обществена подкрепа
ЦПЛР	Центрър за подкрепа за личностно развитие
ЦСРИ	Центрър за социална рехабилитация и интеграция

1. Въведение

1.1. Нормативни основания.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на община Главиница е разработена в изпълнение на разпоредбата на чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (ЗПУО) и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.)

В основата на Общинската стратегия стои Анализа на Община Главиница за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от ЗПУО, приет от Общински съвет – Главиница с Решение №161/03.11.2016 г. и Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Силистра /2017-2018/.

Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование.

Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от Анализа, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи постановки за подкрепата за личностно развитие (ПЛР) в светлината на Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна), която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в системата на предучилищното и училищното образование (СПУО) осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чито основни принципи са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изиска създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях
- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

Съгласно чл. 176 на Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО) подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици и цели да осигури:

- съответствие с индивидуалните им потребности
- подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиващо на способностите и уменията им;
- осъществяване на подкрепата за детето и ученика най-близко до мястото, където живее и учи.

В съответствие с постановката на чл. 174, ал.1 от ЗПУО осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в СПУО трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Според чл. 176, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиващо на способностите и уменията им.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с *Наредбата за приобщаващото образование*.

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от ЗПУО, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.

Чл. 177, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование* определят два вида подкрепа за личностно развитие – **обща и допълнителна**.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО	Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО
<p>Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.</p> <p>1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти;</p> <p>2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО;</p> <p>3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език;</p> <p>4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;</p> <p>5. консултации по учебни предмети;</p> <p>6. кариерно ориентиране на учениците;</p> <p>7. занимания по интереси;</p> <p>8. извънкласни дейности;</p> <p>9. работа по проекти;</p> <p>10. библиотечно-информационно обслужване;</p> <p>11. грижа за здравето;</p> <p>12. осигуряване на общежитие;</p> <p>13. поощряване с морални и материални награди;</p> <p>14. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;</p> <p>15. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;</p> <p>16. логопедична работа.</p>	<p>Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.</p> <p>1. работа с дете и ученик по конкретен случай;</p> <p>2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания;</p> <p>3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;</p> <p>4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания;</p> <p>5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности.</p> <p>Съгласно чл. 81 от <i>Наредба за приобщаващо образование</i>, допълнителната подкрепа е:</p> <ul style="list-style-type: none">– краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение)– дългосрочна – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.

Основен принцип на *Закона за предучилищното и училищното образование* е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНАТА И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

В анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1 Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016/17

Г.

Към момента на изготвяне на Стратегията в община Главиница съществуват следните образователни институции:

4 училища – СУ „Васил Левски“- гр. Главиница, ОУ „Иван Вазов“- с. Зафирово, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“- с. Сокол и ОУ „Отец Паисий“- с. Стефан Караджа;

1 детска градина- ДГ „Св. Св. Кирил и Методий“- гр. Главиница;

1 Полудневна подготвителна група към ОУ „Отец Паисий“- с. Стефан Караджа.

ИЗВОД: Няма разнообразни институции за подкрепа, както на деца и ученици със СОП, така на деца и ученици с изявени дарби. Училищата в община Главиница не могат да избират между разнообразни възможности за обезпечаване на грижата за децата и учениците със СОП.

Необходимо е, съобразно броя на децата и учениците и конкретните им потребности, точно да се определят най-ефективния вариант, тъй като няма ресурс да се поддържат едновременно различни алтернативни варианти за обезпечаване на потребностите на децата и учениците.

2.2 Други институции и доставчици на социални услуги в община

В с. Малък Преславец, община Главиница е разкрита социална услуга- Център за

настаняване от семеен тип за деца без увреждания.(ЦНСТ ДБУ), която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишиeni от родителска грижа, за които към момента на настаняване в него са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство. В центъра се създава среда близка до семейната, при която децата получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за личностно съзряване и изграждане на умения за самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и услугите в него са насочени към създаването на условия и нагласи на децата за равнопоставено участие в живота на местната общност.

Тук се настаняват деца от 3 до 18-годишна възраст, лишиeni от родителска грижа, за които до този момент, са изчерпани възможностите за оставане и връщане в биологичното семейство, настаняване в семейството на близки и роднини или в приемно семейство. Възрастовите критерии за прием и напускане в ЦНСТ са гъвкави и съобразени с индивидуалните специфики и особености на децата. В ЦНСТ с. М. Преславец се приемат и деца с лека степен на умствена изостаналост, които могат да се интегрират в масово училище.

Капацитетът на центъра е до 15 деца.

В Центъра за настаняване от семеен тип се реализират следните дейности, които се извършват успоредно и паралелно във времето на престоя на децата свързани с:

- Осигуряване на основните жизнени потребности – потребностите от храна, облекло, самостоятелно легло, чистота, сигурност, безопасност, закрила, потребност от структура, отсъствие на страх, предоставяне на лично пространство в стаята, място за съхраняване на личните вещи, ползване на общи помещения и на място за игра;
- Грижи за здравето- достъп на децата до специализирани здравни услуги – необходими медицински прегледи, изследвания за установяване на здравния статус, имунизации, диспансеризации и хоспитализации при необходимост, получаване на медицинско лечение, грижи и рехабилитация, приучване към здравословен начин на живот;
- Осигуряване на психологична подкрепа и психологично консултиране съобразно индивидуалните потребности на всяко дете – насочено предимно към потребностите от любов, привързаност, идентификация и чувство за принадлежност;
- Осигуряване на достъп до подходящо предучилищно и училищно образование – ученето е важна част от детското и гаранция за добро и правилно развитие, осигуряване на подкрепа в образователния процес

- Осигуряване на условия и подкрепа за придобиване на жизнени умения за самостоятелен и независим живот;
- Организиране на занимания през свободното време, подкрепа и насърчаване децата да участват в подходящи за тях дейности през свободното време и да развиват своите умения и таланти – свободното време на тази възраст е силно зависимо от възрастните и е необходимо да се отделя достатъчно внимание за различни занимания с детето – рисуване, игри, оцветяване, апликации;
- Работа с родители и семейства -оказване на съдействие на детето за поддържане на връзки с рожденното или разширеното семейство тогава, когато това е в негов интерес или при възможност за приемна грижа или осиновяване;
- Работа с общността, други институции и организации.

Дейностите в ЦНСТ се реализират и чрез :

- Програма за духовно развитие и формиране на социални умения-водещи възпитатели
- В ЦНСТ всеки възпитател е разработил мини проект, по който работи с децата.
„Хлапета в кухнята”, „Чаени приказки“ „Млад градинар „,
- Работа по метода Книга на моя живот –водещи възпитатели

С децата работят управител/ социален работник възпитатели и детегледачки.

В Община Главиница, отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“ гр. Тутракан работи активно с деца, които са лишени от постоянен родителски контрол, лоши хигиенни и битови условия, отсъстване на родителите от дома и невъзможност настайниците да оказват контрол.

Към общината има създадена **местна комисия за закрила на детето с консултативна и координираща функция**. В комисията участват: представител на общинската администрация, министерство на вътрешните работи, регионален инспекторат по здравеопазване и дирекция „социално подпомагане“. Тази комисия работи успешно по организиране и провеждане на срещи с директори на училища, педагогически съветници, класни ръководители, които оказват помощ на децата и родителите.

Има създадена **местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните деца и ученици.(МКБППМН)**. Комисията се състои от председател, секретар и 2 /двама/ обществени възпитатели, които работят в тясно сътрудничество с ръководствата и педагогическия състав на училищата с оглед ранно предотвратяване на девиантно поведение сред подрастващите. Комисията работи с всички ученици с проблемно поведение. През 2016 г. са разгледани 9 обществени дела относно кражби и дребно хулиганство. Наложени са им възпитателни мерки по чл. 13, ал. 1. т. 1, т. 3, т. 5 и т. 13 от ЗБППМН и по чл. 15, т. 2 и т. 3 от ЗБППМН. През 2017 г. към момента е разгледано 1 възпитателно дело относно разпространяване на наркотики. Наложена е възпитателна мярка по чл. 13, ал. 1, т. 5 от ЗБППМН

ИЗВОД: Посочената институция за социални услуги извършва дейности, близки до посочените в чл. 49, ал. 1, т. 5 и 6 от ЗПУО –педагогическа подкрепа, прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания.

В тези общински институции работят специалисти, които могат да са полезни за предлагането на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детските градини Опитът на общината от управлението на тези институции е полезен при вземането на решение за разкриване на нови институции по ЗПУО или за възлагане на ресурсното подпомагане на деца и ученици със СОП на лицензиирани доставчици на социални услуги.

2.3. Състав и особености на групата на децата и ученици със специални образователни потребности (СОП).

община	бр. училища	бр. ученици в дневна, индивидуална и комбинирана форма на обучение	от тях: бр. ученици със СОП	бр. детски градини	бр. деца	от тях: бр.деца със СОП	общ брой деца и ученици със СОП
Главиница	СУ „Васил Левски”- гр.Главиница	439	9	ДГ „Св.Св. Кирил и Методий- гр.Главиница	247	2	0
Главиница	ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”- с.Сокол	63	3	ППГ към ОУ „Отец Паисий”- с.Стеван Караджа	12	0	0
Главиница	ОУ „Иван Вазов”- с.Зафирово	193	17				
Главиница	ОУ „Отец Паисий”- с.Стеван Караджа	65	0				

На територията на община Главиница няма Центрове за подкрепа за личностно развитие или специализирани обслужващи звена по ЗПУО.

В СУ”Васил Левски” гр.Главиница има средно профилирано образование с природоматематически профил.

През учебната 2016/2017г. в Община Главиница учениците с хронични заболявания са

31.

В СУ”Васил Левски” гр. Главиница са 9 от които: 6 със смесено разстройство на училищните умения, специфично разстройство на четенето и артикуляцията и 3 с ЛУИ/Епилепсия/.

В ОУ”Иван Вазов” с. Зафирово има 17 ученици с хронично заболявания от които: 7 са със смесено разстройство на училищните умения, 3 с разстройство на привързаността в детското и 7 с ЛУИ.

В ОУ”Св. Св. Кирил и Методий” с.Сокол са 3: 2 със смесено разстройство на училищните умения и 1 с ЛУИ.

Във филиална група”Васил Левски” с. Зафирово към ДГ „Св. Св. Кирил и Методий” гр. Главиница са 2: 2 със смесено разстройство на училищните умения.

Разпределени по училища и детски градини:

община	населено място	училище/детска градина	брой деца/ученици със СОП
Главиница	гр.Главиница	СУ „Васил Левски”	9
Главиница	с.Сокол	ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”	3

Главиница	с.Зафирово	ОУ „Иван Вазов“	17
Главиница	с.Стефан Караджа”	ОУ „Отец Паисий“	0
Главиница	гр.Главиница	ДГ „Св. Св. Кирил и Методий“	2
Главиница	с.Стефан Караджа	ППГ към ОУ”Отец Паисий“	0

Разпределение по населени места (местоживееще) и ежедневно пътуване до училище/ детска градина на деца/ученици със СОП:

община	населено място	брой деца/ ученици със СОП	бр. ежедневно пътуващи
Главиница	СУ „Васил Левски“ Гр.Главиница	9	7
	гр.Главиница	2	0
	с.Ножарево	2	2
	с.Падина	1	1
	с.Калугерене	1	1
	с.Черногор	2	2
	с.М.Преславец	1	1
Главиница	ОУ”Иван Вазов”с.Зафирово	17	9
	с.Зафирово	8	0
	с.Малък Преславец	6	6
	с.Богданци	1	1
	с.Коларово	1	1
	с.Косара	1	1
Главиница	ОУ“Св. Св. Кирил и Методий“с.Сокол	3	1
	с.Сокол	2	0
	с.Суходол	1	1
Главиница	ОУ“Отец Паисий“с.Стефан Караджа	0	0
	ДГ“Св. Св. Кирил и Методий“гр.Главиница	2	0
	с.Зафирово	2	0
Главиница	ППГ към ОУ”Отец Паисий“с.Стефан Караджа	0	0

Най- голям е броят на учениците със СОП в ОУ „Иван Вазов“ с.Зафирово.

Съобразно общият брой ученици и броят на децата/учениците със СОП, потенциал за самостоятелно формиране на норма на преподавателска заетост на ресурсен учител и самостоятелно организиране на ресурсното подпомагане на децата и учениците имат следните институции:

- СУ „Васил Левски“ гр. Главиница;
- ОУ „Иван Вазов“ с. Зафирово.

Така образователните институции, в които има деца и ученици със СОП и в най-голяма степен са ангажирани в реформата на приобщаващото образование. Образователни институции са изправени пред предизвикателството да осмислят, да се подгответ и да приложат новата нормативна уредба за допълнителната подкрепа на децата и учениците със СОП.

В Община Главиница обучението на учениците със специални образователни потребности се осъществява от ресурсни учители, психолози, логопеди на РЦППО гр.Силистра.

В СУ „Васил Левски”гр. Главиница, един ресурсен учител от РЦППО гр.Силистра, индивидуално обучава и подпомага учениците със СОП.

В ОУ „Иван Вазов” с. Зафирово, е назначен един ресурсен учител от РЦППО гр. Силистра, който подпомага за обучението на ученици със СОП.

В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Сокол веднъж седмично е осигурен ресурсен учител от РЦППО гр. Силистра.

Във филиална група „Васил Левски” с. Зафирово към ДГ”Св. Св. Кирил и Методий” гр. Главиница има подпомагаш ресурсен учител от ресурсен център Силистра.

С помощта на ресурсните учители се осъществява консултативни и образователно-възпитателни дейности.

За здравето на децата и учениците се грижат медицински специалисти към всяко учебно заведение. В съответното училище и детската градина са разкрити здравни кабинети, които са оборудвани с медицински мебели и инструменти, осигурени са медикаменти и превързочни материали.

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти.

В училищата и детските градини на територията на община Главиница няма назначени педагогически съветници или психологи.

Осигуряване на специалисти - много учители са преминали обучение за работа с деца със СОП. Необходими са повече такива обучения, както и непрекъснати квалификации, свързани с новостите при обучението на деца със СОП.

Обучението на децата и учениците да се реализира от правоспособни, подгответни специалисти – ресурсен учител, психолог, логопед;

Да се осъществява екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти, която да включва обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи.

2.5. Материалните условия в институциите по отношение на обучението на деца и ученици със СОП.

В СУ „Васил Левски”, гр. Главиница и ОУ „Иван Вазов”, с. Зафирово имат обособени кабинети за ресурсно подпомагане, оборудвани с лаптоп, нагледни средства и дидактически материали. Липсват учебници и помагала, които да отговарят на потребностите на децата със специални образователни потребности.

Във филиална група „Васил Левски” с. Зафирово към ДГ”Св. Св. Кирил и Методий” гр. Главиница нямат кабинет за ресурсно подпомагане. Часовете си ги водят в методическия кабинет.

ИЗВОД: Поставено е начало на изграждане на материална база в детските градини и училищата, но тя все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Материалната база в детските градини и училищата все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Необходими са концентрирани целеви средства и планирани действия за привеждането на материалните условия в съответствие с нормативните изисквания.

2.6. Кариерното ориентиране на учениците.

В училищата в община Главиница, консултанти от „Кариерен център”, гр.Силистра, са работили с деца от 1 до 12кл. И са предоставили различни услуги по кариерно ориентиране, в съответствие с конкретните индивидуални потребности и етапи на кариерно развитие. **по**

европейски проект BG05M2OP001-2.01 – 0001 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“ Учениците от целевата група получават информация и консултация при прехода от една образователна степен към друга, при прехода от образование към заетост, когато са в рисък да напуснат училище без завършена степен на основно или средно образование/без придобита степен на професионална квалификация, когато имат специални образователни потребности. За периода от месец март до 31.12.2016 г. учениците от I до XII клас са участвали в групови обучения и са преминали през индивидуални консултации.

Извод: Те следва да са предали опита и ресурса си и вече община Главиница и училищата следва да организират своята работа по предоставяне на кариерно консултиране на децата и учениците (като част от общата подкрепа за личностно развитие), ползвайки опита и ресурсите, създадени по проекта. Тази функция следва да се има предвид при евентуалното създаване на нови общински институции – центрове за подкрепа за личностно развитие.

2.7. Работа с деца с изявени дарби.

Децата и учениците се поощряват и стимулират с морални и материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Наградите могат да бъдат учредявани от Министъра на образованието и науката, от Началника на РУО, Кмета на общината, Директора на училището и детската градина (ЗПУО чл.184).

Училищните ръководства награждават изявените ученици. В Община Главиница се номинира „Ученник на годината“ на Общинско ниво. Наградата се връчва на 24 Май.

От началото на учебната 2016/17 г. училищата в община Главиница участват в проект на Министерството на образованието и науката BG05M2OP001-2.004 – 0004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (Твойт час) – фаза 1“. Един от компонентите по проекта е формирането на групи за извънкласни дейности по интереси за учениците от I до XII клас в дневна форма на обучение. Проектът ще продължи до 31.10.2018 г. Изискване по проекта е групите да покажат своите умения в публични изяви. Специфичен момент в проекта е изискването за включване на родители в извънкласните форми като водещи или представящи свои умения в определен брой часове.

ИЗВОД: Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окаже проекта на МОН BG05M2OP001-2.004 – 0004 – Твойт час – фаза 1. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.8. Напускане на образователната система. Деца в рисък.

Дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемно поведение на учениците се осъществява от отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“

гр. Тутракан и от Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН).

За целта всички образователни институции на територията на община Главиница имат разработен механизъм за „Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца жертви или в рисък от насилие“.

Индивидуализираната информация от докладите очертава следния профил за напусналите ученици:

- отпадналите са от социално слаби многодетни семейства с нисък доход и необразованост на самите родители;
- децата често се отглеждат от други роднини;
- за втора година в същия клас;
- ученици със СОП;
- учениците не са били на целодневна организация на учебния ден;
- половината от напусналите ученици са със slab успех, но за останалата част това не е бил основния проблем.

Като водещи фактори за напускане на образованието в докладите са посочени:

- безотговорност на родителите, липса на средства, безработица;
- ранни бракове;
- непосещаване на учебни занятия.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ключовите предизвикателства в периода на първата Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Главиница са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от *Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование* поставят следните предизвикателства:

3.1. Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите институции, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

3.2. Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.

3.3. Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

3.4. Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

4.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В двегодишния период на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят ключовите фактори и ресурси за успешен старт в осигуряването в образователните институции на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

4.2 ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

4.2.1. Оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

4.2.2. Оперативна цел 2: Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

4.2.3. Оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

4.2.4. Оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

4.2.5. Оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрания интерес на детето и ученика.

4.2.6. Оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Мерките са групирани според шестте оперативни цели и представлят насочващи примерни направления и дейности за община Главиница, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности.

5.1. По оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

5.1.1. Мярка 1 Осигуряване на качествено и задълбочено оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

- Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от Наредба за приобщаващото образование за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.
- Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от Наредбата за приобщаващо образование).
- Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца – извършва се съгласно глава втора, раздел I на Наредба за приобщаващото образование (чл. 8 до чл. 11) и включва три аспекта:
 - ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности;
 - определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език;
 - идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.
- Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчния брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и др.

5.1.2. Мярка 2 Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за общата подкрепа за личностно развитие (чл. 20, 23 – 26 от Наредба за приобщаващото образование).

Нормативно основание: Мерки от общата подкрепа се прилагат за дете или ученик само в случаите, когато:

- се установяват затруднения в обучението на детето или ученика и/или има рискови фактори в средата, които могат да повлият на обучението му, но които все още не изискват предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- се установи, че дете или ученик напредва значително по-бързо в обучението и развитието си от децата или учениците на неговата възраст (чл. 23 от *Наредба за приобщаващото образование*).
 - Организиране в училищата на допълнителни обучения по учебни предмети, консултации по учебни предмети.
 - Организиране в училищата и детските градини на логопедична работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения (чл. 21 от *Наредба за приобщаващото образование*);
 - Подготовка и осъществяване в единство на целта, средствата и методите на възпитателната работа, като целесъобразно се съчетават масови, групови и индивидуални форми на педагогическо общуване;
 - Развиване на умения за учене с използване на метакогнитивни стратегии за учене (планиране и мониторинг на ученето, оценка на резултатите от ученето, адаптиране към различните изисквания на задачите неочеквани затруднения) и отговор, които да ангажират обучавания да наблюдава собственото си разбиране и продукция;
 - Организиране на учене чрез правене за постигане на социални умения чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники;
 - Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма – начин за достойно преживяване в социума, за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности.

5.1.3. Мярка 3 Организиране в образователните институции на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба – ЗПУО и *Наредба за приобщаващото образование* – разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

Нормативно основание: Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания – чл. 187, ал. 2 от ЗПУО.

- Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извърши оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа – чл. 188 и 189 от ЗПУО, чл. 132 от *Наредба за приобщаващото образование*.
- Взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи – чл. 190, ал. 3 от ЗПУО.
- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психофизическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъсната комуникация обсъждат и споделят напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето.

- Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.
- Прилагане на ефективни подходи и педагогически и психологически техники за работа с деца и ученици с разстройства на речта, дефицит на внимание, нарушена концентрация на вниманието и хиперактивност, с аутизъм.
- Прилагане на арт-терапия и арт-педагогика за ученици със СОП.
- Осигуряване на необходимите рехабилитации на децата и учениците със СОП - психо-социална, на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения, кинезитерапия.
- Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, включително и професионална подготовка за учениците със СОП.

5.1.4. Мярка 4 Дейности в образователните институции и между всички компетентни институции за предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при тежки **нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз от и спрямо деца и ученици.**

Нормативно основание: Институциите в системата на предучилищното и училищното образование – детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, са длъжни да осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и координираните усилия на всички участници в образователния процес – чл. 39 от *Наредба за приобщаващото образование*.

- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата.
- Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително и запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.
- Училищата и детските градини разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище* и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката (чл. 40, ал. 3 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Провеждане на превентивни кампании срещу агресията и тормоза в училища и по общини.
- Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие.
- Запознаване и прилагане на нови подходи за справяне с гневните изблици и напрежението, решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации без провокиране на ново напрежение, проучване и установяване какво се крие зад проблемното поведение на децата.
- Формиране у децата и учениците на умения за общуване чрез използване на игрови методи и техники.
- Формиране на ключови компетентности у децата и учениците за личностно развитие чрез обучение по емоционална и социална компетентност, умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, развитие на характера и позитивността.
- Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.
- Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители.
- Въвеждане в образователните институции на използването на посредник при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната

- мотивация на децата и учениците (чл. 43 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация (чл. 46 от *Наредба за приобщаващото образование*).
 - Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на *Наредбата за приобщаващото образование* за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции.
 - Подобряване на институционалния капацитет за проверки по жалби и сигнали, свързани с агресия и посегателство на и между деца и ученици.
 - Използване на възможностите на програмите на детските градини и училищата по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование да определят и утвърждават спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности (чл. 16, ал. 1 от *Наредба № 13 за гражданско, здравното, екологичното и интеркултурното образование*).
 - Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници съгласно чл. 17, ал. 1, т. б, 9 и 10 от *Наредба № 13 за гражданско, здравното, екологичното и интеркултурното образование*.

5.1.5. Мярка 5 Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.

- Организиране на училищно, общинско ниво на спортни празници, включително и съвместно с деца и ученици със СОП.
- Организиране на кулинарни празници и състезания – на класно, училищно или общинско ниво.
- Организиране на театрални групи и представяне на продукция пред местната общност.
- Организиране на културни събития в община с участието на деца и ученици, които да представят своите таланти.
- Организиране на публични изяви на групите за извънкласни дейности по проекта BG05M2OP001-2.004 – Твой час – фаза 1.
- Общински фестивал, концерт или друга форма за изява на деца със СОП, придружен с изложба и/или базар, по повод 3 декември – Международен ден на хората с увреждания.
- Активно участие на децата и учениците в общинските конкурси, фестивали и състезания.

5.1.6. Мярка 6 Действия на образователните институции и общините за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците. Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.

- Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици в извънучилищни дейности. Организиране на клубове по интереси за деца от 8 до 18 години през ваканциите;
- Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби, съобразно чл. 130 от *Наредба за приобщаващото образование*:
 - осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изявени дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби;
 - осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи;
 - осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област – науки, технологии, изкуства, спорт;

- осигуряване на възможности за участие в различни национални и международни изяви – състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други;
- осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.
- Подкрепа за талантливи деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби.
- Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво при:
 - постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието;
 - класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
 - прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата и учениците към непреходните национално значими идеали и ценности, както и за утвърждаване на европейските ценности и сближаването на европейските народи (чл. 64 и 65 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Използване в педагогическото общуване на положително вербално поощрение за успехи и/или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение.
- Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

5.1.7. Мярка 7 Дейностите по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.

- Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.
- Организиране на „Ден на кариерното ориентиране“ – кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно и общинско ниво.
- Представяне пред учениците със СОП и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование.

5.1.8. Мярка 8 Предотвратяване на напускането на училище и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система.

- Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в рисък, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна подкрепа (чл. 78 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Водене на общинско равнище на Регистър на децата и учениците в рисък.
- Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства.
- Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.
- Годишен анализ на общинско ниво на процесите по напускане и реинтегриране на ученици в образователната система.

- Благотворителни акции за ученици в социален риск от изключване, вкл. и благотворителни и доброволчески дейности от ученици.
- Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.
- Мерки за подкрепа на детето и ученика в прехода към училище и между образователните етапи и степени (чл. 131 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Кампания против ранните бракове в ромските общности.

5.1.9. Мярка 9 Познаване от страна на общините и образователните институции и използване на възможностите на *Наредба № 13 за гражданско, здравно, екологично и интеркултурното образование*.

- Разширяване на възможностите за включване на децата и младите хора във форми за съвременно здравно образование, с цел изграждане на знания, умения и нагласи, необходими през целия живот.
- Разширяване на въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във всички части на учебния план и начини и форми посочени в глава трета на *Наредба 13*, вкл. и в предучилищното образование.

5.2. По оперативна цел 2 – Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

5.2.1. Мярка 1 Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

- Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците и на обхвата на училища и детските градини, в които са децата и учениците работят педагогически съветници и психолози в изпълнение на чл. 4, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование* и чл. 11 и 12 от *Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти*.
- Осигуряване на специалисти в ЦСРИ за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие:
 - Логопедична рехабилитация – изследване на езиковата и звуковата страна при различни дефицити, терапия за корекция на речта;
 - Педагогическа дейност – индивидуална и групова работа с цел овладяване на нови образователни знания и насърчаване на социалното, емоционалното, познавателно и физическо развитие на децата и повишаване на тяхната готовност за включване в задължителна предучилищна и училищна подготовка.
- Взаимодействие между образователните институции и общините за съвместно ангажиране на специалисти от общинските социални предприятия;
- Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности по начините, определени от нормативната уредба – назначени в училището и в детската градина, от ЦПЛР на общината или от РЦППО съобразно чл. 283, ал. 3 до 7 от ЗПУО, чл. 72, 124 и 129 от *Наредба за приобщаващото образование*;
- Развитие на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелката (чл. 114 от *Наредба за приобщаващото образование*)-според възможностите на образователната институция;
- Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги, делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦСРИ) в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

5.2.2. Мярка 2 Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

- Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование;
- Осигуряване на обучителни възможности за членовете на ЕПЛР в училищата и детските градини да прилагат нормативно предписаните методики на оценяване и дейности по оценка на индивидуалните потребности на детето и ученика (чл. 74, т. 1 от *Наредба за приобщаващото образование*);
- Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЕПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на личностно подкрепа;
- Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения;
- Осигуряване на въвеждащо и продължаващо обучение от РЦППО на лица, назначени на длъжността „помощник на учителя“ за групи и класове с повече от три деца или ученици със СОП (чл. 147, ал. 4 – 6 от *Наредба за приобщаващото образование*).

5.2.3. Мярка 3 Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от *Наредбата за приобщаващото образование*.

- Обучение на педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование*. Наблюдение и методическа подкрепа от страна на РЦППО на ранното оценяване (нормативно основание – чл. 11 от *Наредбата за приобщаващото образование*);
- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от общата подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.;
- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;
- Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях;
- Консултиране по конкретни казуси.

5.2.4. Мярка 4 Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

- Провеждане на дискусионен форум на тема „*Добри практики за осигуряване на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците*“;
- Организиране представянето на опита на неправителствени организации в прилагането на терапевтични методи и подходи към деца със СОП;

5.3. По оперативна цел 3: Организационно развитие на **институциите** в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

5.3.1. Мярка 1 Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

- В изпълнение на чл. 6 от *Наредба за приобщаващото образование* детските градини и училищата включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и изготвят

обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование (чл. 7, ал. 4, т. 15 от *Наредба за приобщаващото образование*).

- В изпълнение на чл. 7 от *Наредба за приобщаващото образование* директорите на детските градини и училищата определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращият екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие.

5.3.2. Мярка 2 Разкриване на Общински център за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР), чл.49, ал.1 от ЗПУО. Анализ на общинско ниво, вземане на решения и предприемане на действия за разкриване.

5.3.3. Мярка 3 Използване кадровия ресурс на доставчиците на социални услуги за обезпечаване на допълнителната подкрепа за личностно развитие.

5.4. По оперативна цел 4: Подобряване на **материалните условия и достъпност на средата за обучение** на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

5.4.1 Мярка 1 Подобряване на **достъпността на архитектурната среда** в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда

Нормативно основание: чл. 106 от *Наредба за приобщаващото образование*:

ал.1 Достъпна архитектурна среда се осигурява най-малко чрез:

- входни и комуникационни пространства;
- помещения и пространства за общо ползване;
- санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.

ал. 2 Достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование се осигурява чрез съобразяване на елементите на сградите и съоръженията със специфичните изисквания за различните видове увреждания – придвижване на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, качване и слизане по стълби, натискане на бутони и хващане, обсег на достъпност, височина на погледа, както и със средствата за сигнализация и информация.

ал. 3 Общодостъпните помещения в сградите се свързват чрез достъпен маршрут.

- Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини – рамки, асансьори и пр.;
- Изграждане и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца с увреждания;
- Изграждане на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата и обслужващите звена за децата със специални образователни потребности;

5.4.2. Мярка 2 Подобряване на **достъпната физическа среда** в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност.

Нормативно основание: чл. 105 от *Наредба за приобщаващото образование*:

ал. 1 Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците.

ал. 2 Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и има следните основни характеристики:

- логичност – лесно откриване на архитектурните елементи в сградата;
- видимост – висока контрастност на съществените елементи в сградата и нейните помещения;
- подходящо осветление.

ал. 3 Достъпът на физическата среда е:

- визуален – контраст и цветове, осветление и визуална маркировка;
- тактилен – водещи парапети, предпазни решетки, тактилни символи;
- вертикален – преодоляване на стълби, рампи, специални асансьори;
- хоризонтален – включва изисквания към врати, фоайета, коридори, водещи линии, санитарни помещения и др.

5.4.3. Мярка 3 Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции, съобразно нормативните изисквания (чл. 106, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование*):

- Създаване и оборудване на кабинет за ресурсно подпомагане във всяко училище и детска градина, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;
- Обзвеждане при необходимост на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици в инвалидни колички, както и учебни места за ученици с увреден слух, с достатъчна осветеност, която да позволява детето или ученикът свободно да отчита по устните на учителя;
- Оборудване при необходимост на учебни места за ученици с увреден слух с подходяща апаратура – FM системи и други, съвместими с личните слухови апарати или с кохлеарните импланти на децата или учениците;
- Осигуряване при необходимост на специализирана техника за ученици с нарушено зрение – брайлови машини, брайлови дисплеи, компютри със синтетична синтезаторна реч и други;
- Осигуряване при необходимост на устройства за проследяване на погледа и специализиран софтуер за използването им, сучове, софтуер за управление на компютър с глас, алтернативни клавиатури и мишки за ученици с комплексни физически увреждания;
- Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);
- Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изисквани такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина.
- Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата;

5.4.4. Мярка 4 Организиране на необходимите улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити (чл. 109 от *Наредба за приобщаващото образование*).

5.5. По оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

5.5.1. Мярка 1 Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от страна на училищата и детските градини:

- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 48, ал. 3 – При отказ от страна на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, да изрази съгласие за дейностите по чл. 41, т. 2, 5 и 7 (използването на посредник, включване в група за социални умения, наставничество), да окаже съдействие или да подпомогне реализирането на дейностите по чл. 41, директорът на институцията

писмено уведомява отдела за закрила на детето по местоживеенето на детето или ученика.

- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 58, ал. 2 – Директорът на училището задължително писмено уведомява родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за откриването на процедура по налагане на санкция, а в случаите на налагане на санкция „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ – и съответните териториални структури за закрила на детето.
- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 60, ал. 1 – Когато педагогическият съвет е идентифицирал за ученика риск от отпадане от училище, преди налагане на санкцията „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ или на мярката по чл. 49, ал. 3, директорът уведомява отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по местоживеенето на ученика, за присъствие на негов представител на изслушването с оглед защита на правата и интересите на ученика.
- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 72, ал. 2 – В случаите на несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с предложената допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, независимо че въз основа на оценката на индивидуалните потребности.
По ал. 1 е установена такава необходимост, и за предотвратяване на риска от отпадане от училище, директорът на детската градина или училището писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето или ученика.

5.5.2. Мярка 2 Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности.

- Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП – консултиране с психолози, логопеди, социални работници и др.;
- Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие – включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н.;
- Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, форми за извънкласни и извънучилищни дейности);
- Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище. Създаване на „Училище за родители“ (в учебните заведения и/или на общинско ниво);
- Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове.

5.5.3. Мярка 3 Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби:

- Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;
- Представяне на информация за институции, специалисти, форми (конкурси, пленери, олимпиади, школи, клубове и пр.), насочващи към развитие на дарби и таланти на сайта на Община Главиница;
- Представяне на информация за общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби;
- Популяризиране на дарители, кампании и юридически лица, подкрепящи даровити и талантливи деца.

5.5.4. Мярка 4 Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в рисък и деца, жертви на насилие:

- Прилагане на *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в рисък от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция*;
- Прилагане на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище*, утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката;
- Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи);
- Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;
- Образователни програми и кампании в училище, ЦНСТ, ЦСРИ и МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици);
- Провеждане на кампании срещу зависимостите (конкурси за написване на есета, рисунки и др. по повод: 31 май – световен ден без тютюнев дим; 26 юни – Международен ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотики; 18 октомври – Европейският ден за борба с трафика на хора; 1 декември – световен ден за борба със СПИН и др., разработка и разпространение на информационни материали под формата на флаери, дипляни и др.)

5.5.5. Мярка 5 Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище. Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици:

- Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в рисък, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото;
- Провеждане на тематични игри и беседи от ученици в горен курс на ученици в начален и среден курс;
- Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система;
- Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;
- Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане;
- Училищното ръководство да съдейства на учениците от училищния съвет да получават подкрепа и от органите на местно самоуправление при техни инициативи, свързани с живота на общността.

5.6. По оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5.6.1. Мярка 1 Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности:

- Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност;
- Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата на територията на общината. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми“ деца;
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания;
- Промяна на нагласите в училищата и детските градини, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем;
- Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение.

5.6.2. Мярка 2 Действия за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование (чл. 104 и 107, т. 2 от *Наредба за приобщаващото образование*).

- Информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задължения и възможностите за ранно включване на децата в образователната система;
- Информационни материали за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение;
- Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

5.6.3. Мярка 3 Привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите малцинства за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.

6. Координиране на изпълнението на стратегията

Община Главиница отговарят за цялостното изпълнение на общинската стратегия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

След приемането на областната стратегия, в изпълнение на чл. 197, ал.1 и 2 от ЗПУО, всяка община разработва общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците за период от 2 години, която се приема от общинския съвет.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинският съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема Годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинските стратегии и съгласуваните и приети годишни общински планове се изпращат на областния управител до 15 май.

Изпълнението на годишните общински планове се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кмета на общината и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от ЗПУО. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година всяка община трябва да представи в областна администрация Силистра отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план.

За координиране на дейностите по изпълнение на стратегията, със заповед на кмета се създава комисия за мониторинг (председател и членове) , в състава на която участват представители на Общинска администрация, Дирекция „Социално подпомагане” и др. заинтересовани институции. Броят и темите на заседанията и разпределението на задачите се определят от комисията под ръководството на нейния председател.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.

Изготвена от комисия назначена със Заповед № 0709/12.04.2017 г. на
Кмета на Община Главиница

Общинската стратегия за личностно развитие за децата и учениците от Община Главиница (2017-2018) е приета с Решение №231 от Протокол №27/28.04.2017 год.